

Sygn. akt I CSK 105/19

POSTANOWIENIE

Dnia 10 lipca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wojciech Katner

w sprawie z wniosku Stowarzyszenia R. w W.
przy uczestnictwie Miasta W. i P. - Okręgowego Zarządu (...) w W.
o wpis,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 10 lipca 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy
od postanowienia Sądu Okręgowego w W.
z dnia 20 września 2018 r., sygn. akt V Ca (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej wnioskodawcy
do rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 20 września 2018 r. Sąd Okręgowy w W. oddalił apelację wnioskodawcy Stowarzyszenia R. w W. od postanowienia Sądu Rejonowego w W. z dnia 30 kwietnia 2018 r., którym oddalony został wniosek w sprawie z udziałem m. W. i P. o wpis w oznaczonej księdze wieczystej na rzecz wnioskodawcy prawa nieodpłatnego użytkowania gruntu stanowiącego własność miasta W., położonego w W., jako działce opisanej w postanowieniu. Jak ustalił Sąd pierwszej instancji wnioskodawca przede wszystkim nie wykazał następstwa prawnego po P., oznaczonym bliżej wskazaniem Okręgowego Zarządu (...). Mimo uznania zasadności części zarzutów podniesionych w apelacji została ona oddalona. Wprawdzie następstwo prawne nastąpiło z mocy prawa na rzecz wnioskodawcy na podstawie ustawy z dnia 13 grudnia 2013 r. o rodzinnych ogrodach działkowych, jednak wniosek nie mógł zostać uwzględniony ze względu na przepisy prawa rzeczowego zawarte w kodeksie cywilnym oraz ustawę o księgach wieczystych i hipotece (u.k.w.h.). Odwołując się do pojęcia nieruchomości w art. 46 § 1 k.c. i do art. 24 u.k.w.h., stanowiącego, że dla każdej nieruchomości prowadzi się odrębną księgę wieczystą Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Sądu Najwyższego, iż niedopuszczalne jest przez prawo, aby ustanawiać obciążenie poszczególnych działek ewidencyjnych wchodzących w skład nieruchomości gruntowej objętej jedną księgą wieczystą, a tak by się stało gdyby wpisać użytkowanie w rozpoznawanej sprawie.

W skardze kasacyjnej wnioskodawca zarzucił Sądowi Okręgowemu naruszenie zaskarżonym postanowieniem przepisów postępowania, tj. art. 386 § 4 w związku z art. 382 k.p.c. i art. 176 ust. 1 Konstytucji RP oraz przepisów prawa materialnego, tj. art. 253 § 2 k.c. w związku z art. 22 u.k.w.h. *a contrario* przez ich niezastosowanie w stanie faktycznym sprawy. Skarżący wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego postanowienia oraz postanowienia Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga nie mogła zostać przyjęta do rozpoznania ze względu na niespełnienie przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na art. 398⁹ § 1 pkt 1 lub pkt 4 k.p.c. uważając w pierwszej kolejności, że skarga jest oczywiście uzasadniona lub ewentualnie, jak to podkreślił, jeśli Sąd Najwyższy uzna, iż tak nie jest, to wtedy powinien uznać występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego.

Jest to rzadko spotykana we wnioskach o przyjęcie skargi kasacyjnej sytuacja jakby odwrócenia ważności podstaw prawnych, które powinny decydować o pozytywnym rozpatrzeniu wniosku. Wynika to z utrwalonego i znanego stanowiska orzecznictwa Sądu Najwyższego i poglądów doktryny, że jeżeli występuje oczywistość skargi, to niezasadne jest formułowanie zagadnień prawnych, gdyż ich występowanie i wymagana istotność dezawuuują oczywiste uzasadnienie skargi: skoro jest ona oczywista, to nie mogą rodzić się ani wątpliwości co do prawa, ani co do jego interpretacji. Skarżący uznał zatem podstawę w postaci istotnego zagadnienia prawnego jako awaryjną i niewykluczającą się z oczywistością skargi, co powinno zostać rozpatrzone w pierwszej kolejności. W tym zakresie uzasadnienie wniosku jest też znacznie obszerniejsze, niż wydawałoby się w porównaniu z trudniejszym do sformułowania i do uzasadnienia występowaniem istotnego zagadnienia prawnego.

Zabieg formalny pełnomocnika skarżącego Stowarzyszenia nie okazał się skuteczny. Powołanie się na art. 386 § 4 k.p.c. następuje we właściwym dla zastosowania tego przepisu trybie, a za przesłankę skargi kasacyjnej trudno uznać brak uchylenia postanowienia Sądu pierwszej instancji ze względu na nierozpoznanie istoty sprawy, w szczególności wtedy, gdy brak było potrzeby przeprowadzania postępowania dowodowego, a Sąd Okręgowy naprawił w całości błędną ocenę Sądu Rejonowego. Chodziło w niej zarówno o wadliwe uznanie braku następstwa prawnego wnioskodawcy, jak i granice wniosku o wpis prawa w księdze wieczystej określone w art. 626⁸ § 2 k.p.c. Przypomniane zostało, że sąd wieczystoksięgowy bada jedynie treść wniosku oraz dołączone do niego dokumenty oraz treść księgi wieczystej. Nie jest uprawniony do przeprowadzania innych dowodów. W szczególności kognicja sądu w postępowaniu wieczystoksięgowym nie obejmuje rozstrzygnięcia jakichkolwiek sporów, a także uchybień lub zasadności przesłanek, na jakich opierał się inny sąd lub organ. Już w postanowieniu

referendarza sądowego było podniesione, że nie ma prawnej możliwości ujawnienia użytkownika (tam błędnie nazywanego wieczystym, co zostało następnie poprawione) jedynie w stosunku do jednej działki we wskazanej księdze wieczystej, jedna księga nie może bowiem odzwierciedlać różnych stanów prawnych w stosunku do różnych działek wchodzących w skład jednej nieruchomości. Obciążenie prawem użytkownika odnosi się do całej nieruchomości, chociaż można na podstawie art. 253 § 2 k.c. jego wykonywanie ograniczyć do jej oznaczonej części, ale nie w postępowaniu wieczystoksięgowym (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2013 r. III CZP 8/13, OSNC 2013, nr 9, poz. 108; postanowienia Sądu Najwyższego z 15 lutego 2018 r. r. I CSK 213/17, nie publ.; z dnia 7 lipca 2017 r. V CSK 598/16, nie publ.; z dnia 11 czerwca 2015 r. V CSK 468/14, nie publ. i z dnia 12 kwietnia 2013 r. IV CSK 527/12, nie publ.). Wnioskodawca może więc uzyskać ograniczenie wykonywania użytkownika we właściwym postępowaniu. Potwierdzić należy, że może ujawnić prawo użytkownika do części nieruchomości (działki nr 3/5 w niniejszej sprawie) opisanej w księdze wieczystej, składając wniosek o jej odłączenie z tej księgi wieczystej i założenie nowej dla tej wyodrębnionej działki jako odrębnej nieruchomości. Z tych względów z pewnością skarga kasacyjna nie jest oczywista w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Nie są również spełnione przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. odnośnie do pytania o to, czy jest dopuszczalne ograniczenie zakresu prawa użytkownika do jednej działki ewidencyjnej przy obciążeniu prawem użytkownika całej nieruchomości ujawnionej w księdze wieczystej. Uzasadnienie tej kwestii polega tylko na wyrażeniu opinii przez samego wnioskodawcę, odpowiadającego na tle art. 253 § 2 k.c. pozytywnie na zadane przez siebie pytanie. Właściwą odpowiedź zawiera wcześniejszy wywód na kanwie przekonania wnioskodawcy o oczywistości skargi. Uzupełniająco tylko należy podnieść, że przedstawienie zagadnienia prawnego wymaga jego analizy prawnej z wykorzystaniem dotychczasowego orzecznictwa (przy czym nie jest zasadne twierdzenie, że go dotąd nie ma) oraz poglądów doktryny, przeprowadzając profesjonalny wywód prawniczy, prowadzący ewentualnie we wnioskach do stanowiska zaproponowanego przez autora zagadnienia.

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia prawomocnego orzeczenia sądowego, nie stanowi trzeciej instancji i przyjęcie jej do rozpoznania wymaga spełnienia kwalifikowanych przesłanek, których dowiedzenie spoczywa na skarżącym. Skoro to nie nastąpiło w rozpoznawanej sprawie należało na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzec jak na wstępie.